

Mgr. David Doubek, PhD

Posudek vedoucího na bakalářskou práci Barbory Novákové „Vnímání protiromských pochodů a faktory psychického zvládní těchto pochodů dospělými příslušníky romské minority“.

Barbora Nováková se ve své práci věnuje empirickému výzkumu vnímání a zvládní vypjaté situace protiromského pochodu ze strany obětí – obyvatel „romských“ ubytoven, proti kterým jsou tyto akty veřejného násilí namířené. Jedná se o kvalitativní etnografický výzkum, zaměřený na aktérskou perspektivu, opírající se teoreticky o psychologický pojem copingu a copingových strategií.

Práci považuji po všech stránkách za zajímavou a odvážnou studii. Nejvýše bych ovšem hodnotil empirickou fázi. Vlastnímu výzkumu, založenému na pozorování a rozhovorech s obyvateli jedné takové ubytovny předcházela předvýzkum v jiné lokalitě, postupné pronikání do kontextu, hledání gatekeepera a vhodného terénu. Přitom se nejedná o institucionální kontext, jakým je například škola nebo podobná zařízení, ale do značné míry nečitelný a nevyzpytatelný terén, kde je třeba umět improvizovat, nebát se a umět si poradit v neznámé situaci. Samotný pochod je také rizikovou a do jisté míry nevyzpytatelnou situací. A dále rozhovory s aktéry, kteří prožili tuto vypjatou situaci jsou interpersonálně velmi náročné. Barbora Nováková si v celé této situaci počínala na výbornou a zaslouží určitě ocenění.

Tím ovšem nechci říci, že by ostatní části práce zaostávaly. Analýza dat je provedená pečlivě a s důrazem na maximální možnou exaktnost. Možná je práce v tomto ohledu až příliš úzkostná a dovedl bych si představit odvážnější přístup při generování systému kategorií i jejich interpretaci. Interpretace pak sleduje aktérské konceptualizace situace pochodu, jeho příčin, jeho různých aktérů, konceptualizací sebe sama, kde se objevují různé folkteorie toho, proč jsou terčem nenávistného pochodu, teorie společenské situace. Dále se věnuje kolektivním a individuálním strategiím zvládní dané situace (*různé obranné aktivity, legrace, vytěsnění, prevence*) a faktorům, které na ně mají vliv. Specifickou pozici pak v interpretaci ukazuje kategorie *vetřelce*. Zatímco vlastní pochod se jeví jako jakési bezkontaktní divadlo nenávisti, společenský rituál s určitým scénářem, *vetřelec* označuje na jedné straně událost, která proběhla mimo tento scénář a na druhé straně vystupuje jako vlastní symbol transgrese společenských norem, který ukazuje, že násilí, o kterém se na pochodu mluví se může skutečně stát. Tato kategorie je svou symbolickou kvalitou pro autorku asi trochu matoucí, protože je co do svých souvislostí a vlastností odlišná od folkteorií a strategií jednání. Zdá se mi, že autorka mohla víc využít této kategorie jako interpretačního východiska, určitého klíče, podle kterého by se dala celá analýza a interpretace poskládat. Ovšem patrně díky tomu, že vpád *vetřelce* byl jednotlivou a částečně fantaskní událostí, bylo pro autorku obtížné ho do systému kategorií zapasovat a využít ho (protože jimi jde vlastně nějak napříč a nepravidelně).

B. Nováková si všímá také toho, že ač jsou oběti nenávistného pochodu v podobné situaci jako oběti živelné pohromy, nedostává se jim psychologické pomoci, jaká by byla zapotřebí, prožitá situace nadále prohlubuje vyloučení a izolaci obyvatel ubytovny. Prožitá zkušenost ji nepochybně velmi zasáhla a proto v závěru práce přechází od analyticko popisného pohledu k aktivnímu přístupu a nabízí rozmanitá praktická doporučení, jak snížit negativní dopad a ohrožení obyvatel ubytoven.

Práci považuji za nesmírně aktuální, poctivě provedenou, a doporučuji jí proto k obhajobě.